Position Paper

18 november 2026

Inbreng voor het rondetafelgesprek Staat van de Infrastructuur - 25 november 2026

Iedere Nederlander gebruikt dagelijks een samenhangend netwerk van wegen, spoor, bruggen, tunnels en waterwerken. Voor gebruikers is dat één netwerk, maar beheer, budgetten en programmering zijn verdeeld over Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Een sterke hoofdroute heeft weinig betekenis als de aansluitende lokale brug of weg die je nodig hebt om naar je huis of werk te komen, niet beschikbaar is.

Een groot deel van onze naoorlogse infrastructuur is gelijktijdig toe aan grootschalig onderhoud, vervanging of renovatie. Voor de volledige opgave ontbreekt voldoende financiële ruimte. Prioriteren is noodzakelijk, maar bepaalt uiteindelijk ook welk noodzakelijk werk wordt uitgesteld. Ook met voldoende budget is de opgave niet opgelost. De manier waarop we het werk organiseren begrenst eveneens wat we kunnen realiseren. Projecten worden afzonderlijk georganiseerd, kennis en oplossingen worden onvoldoende hergebruikt en programmeringen van verschillende beheerders sluiten nog onvoldoende op elkaar aan. Daardoor blijft uitvoeringskracht onbenut.

Behandel de instandhoudingsopgave daarom niet als een optelsom van afzonderlijke projecten, maar als één gezamenlijke opgave. Voldoende structurele financiering blijft noodzakelijk. Daarnaast moeten we de beschikbare mensen en middelen beter benutten. Daarvoor stellen wij drie oplossingsrichtingen voor.

1. **Maak af waar je aan begint!**

Bij vervanging en renovatie van bestaande infrastructuur zijn onzekerheden onvermijdelijk: de werkelijke staat van een object wordt soms pas volledig zichtbaar wanneer tijdens de uitvoering onderdelen worden opengemaakt. Pas dan kan blijken dat meer werk noodzakelijk is dan vooraf kon worden vastgesteld. Organiseer daarom vooraf voldoende handelingsruimte binnen contracten en budgetten om dit werk, wanneer dat aantoonbaar doelmatig is, direct mee te nemen.

Dat is vaak efficiënter dan noodzakelijk werk uit te stellen en enkele jaren later opnieuw voor te bereiden, aan te besteden en uit te voeren. Het voorkomt dubbele kosten en nieuwe hinder en maakt het mogelijk werkzaamheden slim te combineren wanneer een object toch al buiten gebruik of opengemaakt is. In de praktijk is dat een kwestie van openmaken en afmaken.

Wat kunt u als Kamerlid doen?

- Vraag de regering om binnen contracten en budgetten voldoende handelingsruimte te organiseren om noodzakelijk aanvullend werk dat tijdens de uitvoering zichtbaar wordt, direct mee te nemen wanneer dat maatschappelijk doelmatiger is dan het werk later afzonderlijk uit te voeren.

2. **Benut de uitvoeringskracht!**

Het huidige uitvoeringsvermogen van de sector wordt onvoldoende benut. Vergelijkbare werkzaamheden worden nog te vaak als unieke projecten georganiseerd. Ontwerpen worden opnieuw gemaakt, eisen verschillen per opdrachtgever en bewezen oplossingen worden opnieuw getest. Daardoor blijven kansen voor standaardisatie en opschaling onbenut.

Organiseer voorspelbare portfolio's van vergelijkbare werkzaamheden, harmoniseer eisen tussen opdrachtgevers en pas bewezen oplossingen vaker en sneller toe. Ga verder dan projecten bundelen in een raamovereenkomst: standaardiseer per objectfamilie waar mogelijk onderdelen, ontwerpen, technische eisen en werkmethoden. Betrek uitvoeringskennis van aannemers en ketenpartners vroegtijdig, zodat ontwerpen uitvoerbaar, herhaalbaar en schaalbaar zijn. De winst zit niet zozeer in grotere contracten, maar in hergebruik van kennis, ontwerpen en werkmethoden. Zo realiseren we met dezelfde mensen en middelen meer onderhoud, vervanging en renovatie.

Wat kunt u als Kamerlid doen?

- Vraag de regering om met medeoverheden, publieke opdrachtgevers en de markt afspraken te maken over voorspelbare portfolio's, geharmoniseerde eisen en standaardisatie van onderdelen, ontwerpen en werkmethoden per objectfamilie. Betrek uitvoeringskennis vroegtijdig en weeg uitvoerbaarheid en herhaalbaarheid structureel mee bij ontwerp- en standaardisatiebesluiten, zodat oplossingen worden hergebruikt.

3. **Verbind werkzaamheden over beheergrenzen heen!**

Stem de programmeringen van verschillende beheerders op elkaar af en verbind werkzaamheden waar dat doelmatig is. Begin bij werk dat al geprogrammeerd is en zoek naar logische combinaties: gebiedsgericht, door werkzaamheden van verschillende beheerders op elkaar af te stemmen, of per objectfamilie, door vergelijkbare bruggen, viaducten en andere objecten volgens dezelfde standaarden en werkmethoden aan te pakken. Zo kunnen beheerders hun werkzaamheden beter op elkaar laten aansluiten, kennis en capaciteit delen en schaalvoordelen behalen, zonder verantwoordelijkheden opnieuw te organiseren.

Vooral bij decentrale infrastructuur biedt dit kansen. RWS zet al stappen met programmatisch werken, portfolio's en productiestraten. Veel gemeenten en provincies hebben minder schaal en beperkte financiering, kennis en capaciteit. Door hun werkzaamheden waar mogelijk te verbinden met die van andere beheerders, kunnen zij kennis en capaciteit breder benutten. Dat vergroot het uitvoeringsvermogen, maar vervangt niet de noodzaak van voldoende structurele financiering. Slimmer organiseren en voldoende investeren moeten hand in hand gaan.

Wat kunt u als Kamerlid doen?

- Vraag de regering om met provincies, gemeenten en waterschappen concrete kansen te benutten om bestaande programmeringen over beheergrenzen heen te verbinden, gebiedsgericht of per objectfamilie. Maak kennis en bewezen werkwijzen van landelijke beheerders ook toegankelijk voor medeoverheden en zorg voor voldoende structurele financiering voor hun instandhoudingsopgave.